

Received / Makale Geliş Tarihi 00.11.2023
Published / Yayınlanma Tarihi 31.01.2024
Volume / Issue (Cilt/Sayı) 8 (38)
ss / pp 203-208

Research Article / Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.10642749
Mail: editor@pejoss.com

Ahmet Taşdemir

<https://orcid.org/0009-0005-5781-0746>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

Cüneyit Yücel

<https://orcid.org/0009-0003-4757-9697>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

Muhammed Ali Deveci

<https://orcid.org/0009-0006-6324-0943>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

Fatma Esen

<https://orcid.org/0009-0009-5108-3620>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

Abdil Kaya

<https://orcid.org/0009-0002-8368-6185>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

Bülent Yüecitürk

<https://orcid.org/0009-0001-1037-0158>
Milli Eğitim Bakanlığı, Osmaniye / TÜRKİYE

Gönül Dağı Dizisinin Lise Öğrencilerinin Edebiyat Dersi Üzerine Etkisi

The Effect of Gönül Dağı TV Series on High School Students' Literature Course

ÖZET

Edebiyat olay, düşünce, duygu ve hayalleri dil aracılığı ile estetik bir şekilde ifade etme sanatıdır. Platon, edebiyatın genel anlamını hayatın yansıması olarak tanımlamış ve bu betim günümüze kadar varlığını korumuştur. Liselerde öğrencilere verilen Edebiyat derslerinin de ezbere ve bilgi aktarmaya dönük olması öğrencilerin bu derslerden daha da uzaklaşmalarına neden olmaktadır. Araştırmanın amacı; Gönül Dağı dizisi yayımlanmaya başladıktan sonra dizinin lise öğrencilerinin edebiyat dersi üzerine etkisini incelemek ve bu konuda etkili çözüm önerileri geliştirmektir. Betimsel araştırma modeline uygun olarak hazırlanan bu çalışmada gözlem, literatür taraması, mülakat ve anket tekniği kullanılmıştır.

Elde edilen veriler halk edebiyatı konulu bir dizinin genç kuşaklar tarafından ilgi gördüğü, edebiyatı sevdirmeye katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Derslerde dizilerde geçen şiir ve sözler kısa videolar şeklinde öğrencilere izlettirebilir. Bu sayede gençlerin önemli yazarların eserlerini tanıması sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Halk Edebiyatı, Lise Öğrencileri, Gönül Dağı Dizisi.

ABSTRACT

Literature is the art of expressing events, thoughts, feelings and dreams aesthetically through language. Plato defined the general meaning of literature as the reflection of life, and this description has survived until today. The fact that Literature courses given to students in high schools are focused on memorization and transferring information causes students to move further away from these courses. Purpose of the research; The aim is to examine the impact of the series on the literature course of high school students after the Gönül Dağı series started to be published and to develop effective solution suggestions on this issue. Observation, literature review, interview and survey techniques were used in this study, which was prepared in accordance with the descriptive research model.

The data obtained has concluded that a series on folk literature attracts the attention of young generations and contributes to the love of literature.

Poems and sayings in the TV series can be shown to students in the form of short videos during classes. In this way, young people can be introduced to the works of important authors.

Keywords: Folk Literature, High School Students, Gönül Dağı TV Series.

1. GİRİŞ

Gençlik ve Edebiyat topluma yön veren belirli bir önem ve değer taşıyan iki kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Peki, günümüze gençlerin dünyasında edebiyatın yeri neresi? Gençlerin dünyasında edebiyatın anlamı nedir? Bu edebiyat yoksunluğunun altında hangi nedenler yatmaktadır? Birkaç yazarın konu edildiği bir televizyon dizisi ile gençlerin hayatında edebiyata, düşünceye ve şiire yer açmak mümkün müdür?

Edebiyat olay, düşünce, duygu ve hayalleri dil aracılığı ile estetik bir şekilde ifade etme sanatıdır. Platon, edebiyatın genel anlamını hayatın yansıması olarak tanımlamış ve bu betim günümüze kadar varlığını

korumuştur (TDK, t.y.). Üstün Dökmen'in (2019) yaptığı bir araştırmaya göre lise öğrencileri kitap okumama nedenlerini şöyle belirtiyorlar: “Kitapların pahalı oluşu, yorgunluk, derslerden ve YGS-LYS çalışmalarından vakit bulamamak, televizyon seyretmeyi yeğlemek, arkadaşlarla söyleşinin daha keyifli olması...” gibi nedenlerden dolayı edebiyata olan ilgi oldukça düşüktür. Bu ilgisizliğin birçok faktörü vardır. Liselerde öğrencilere verilen Edebiyat derslerinin de ezbere ve bilgi aktarmaya dönük olması öğrencilerin bu derslerden daha da uzaklaşmalarına neden olmaktadır.

Gençlik, bir insanın hayatında çocukluktan yetişkinliğe geçtiği bir süreçtir. Ancak literatürde gençlik tanımı ve yaş aralığı için bir ortaklık yoktur. Farklı kuruluşlar ve ülkeler gençliği farklı yaş kriterlerine göre belirleyebilirler. Mesela:

- Birleşmiş Milletler (BM), gençliği 15-24 yaş arası olarak görür.
- UNESCO, gençliği 15-25 yaş arası olarak ifade eder.
- Türkiye, BM'in önerdiği 12-24 yaş aralığını gençlik olarak kabul eder.
- Eurostat, gençliği 15-29 yaş arası olarak tanımlar.

Bu yüzden, gençlik tanımı ve yaş aralığı için net bir yanıt vermek güçtür. Gençliğin sadece yaşla değil, bedensel, zihinsel, toplumsal ve kültürel etmenlerle de değiştiğini hatırlamak önemlidir. Gençliğin bir yaşam tarzı olduğunu savunanlar da bulunmaktadır.

Çetinkaya'nın (2004 da vurguladığı gibi, gençler iyi bir televizyon izleyicisidirler. Televizyonun gençler üzerindeki etkisi hem olumlu hem de olumsuz yönde olabilir. Karacoşkun (2002) televizyonun çocuk ve gençler üzerindeki etkisinin toplumun diğer kesimlerine oranla daha fazla olduğuna dikkat çeker. Televizyon, gençlere farklı kültürler, bilim, sanat, spor, eğlence gibi alanlarda bilgi ve ilham verebilir. Aynı zamanda, televizyon, gençlerin eleştirel düşünme, yaratıcılık, iletişim, empati gibi becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Ancak, televizyonun gençler üzerindeki olumsuz etkileri de göz ardı edilemez. Televizyon, gençlerin fiziksel ve zihinsel sağlıklarını, sosyal ilişkilerini, akademik başarılarını, değer yargılarını ve kişilik gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilir. Özellikle, televizyonda yayımlanan şiddet, cinsellik, tüketim, mafya, yalan, sahtekarlık gibi içerikler, gençlerin gerçeklik algısını, ahlaki yargılarını, davranış modellerini ve toplumsal sorumluluklarını bozabilir.

Fotoğraf 1: “Gönül Dağı” dizisi afişi

Alanyazında benzer çalışmalara rastlanmıştır. Erjen ve Çağlayandereli (2006), televizyonun sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde gençlerin model alma davranışı üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, gençlerin yerli dizilerdeki dizi kahramanlarını fiziki ve kişilik özellikleri açısından modelledikleri ortaya çıkmıştır. Kuyucu (2019), üniversite öğrencilerinin Türkiye’de üretilen televizyon dizilerine yönelik tutumları ve bu dizileri tüketimlerinde elde ettikleri doyumları incelemiştir. Araştırma sonucunda, gençlerin bu dizilere eleştirel bir bakış açısıyla bakmasına rağmen büyük bir bölümünün bu dizileri izlediği görülmüştür.

Çalışmalarda genellikle polisiye, gençlik veya pembe dizilerden etkilenen aileler, öğrenciler veya çocuklar incelenmiştir. Özellikle geçtiğimiz yıllarda Kurtlar Vadisi gibi mafya dizilerinin, Muhteşem Yüzyıl gibi tarihi dizilerin gençler üzerine etkisinin araştırıldığı çalışmalar yer almaktadır.

Ancak bugüne kadar halk edebiyatını temsil eden bir dizi ile gençlik arasındaki ilişkiyi konu alan çalışmalar yapılmamıştır. Dolayısıyla bu çalışmalardan farklı olarak, lise öğrencileri üzerinde halk edebiyatı konulu bir dizi ele alınmıştır. Recep Özkan'ın (2013) “Televizyon Dizilerinin Üniversite Öğrencileri Üzerindeki Etkilerinin Belirlenmesi (Niğde Üniversitesi Örneği)” adlı makalesi incelenmiş ve bu araştırmaya benzer bulunmuştur. Fakat bu makalede örneklem olarak üniversite öğrencileri seçilmiş ve

konu olarak televizyon dizilerinin üniversite öğrencileri üzerindeki etkisi ele alınmıştır. Bu araştırmada ise bunlardan farklı olarak örneklem grubu için lise öğrencileri seçilmiştir. Konumuz ise Gönül Dağı dizisi ile sınırlandırılmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; Gönül Dağı dizisi yayımlanmaya başladıktan sonra dizinin lise öğrencilerinin edebiyat dersi üzerine etkisini incelemek ve bu konuda etkili çözüm önerileri geliştirmektir.

2. YÖNTEM

Betimsel araştırma modeline uygun olarak hazırlanan bu çalışmada gözlem, literatür taraması, mülakat ve anket tekniği kullanılmıştır. Anket verilerini SPSS Programı aracılığıyla tablolar haline getirilmiştir. 16 sorudan oluşan anket formları toplam 300 lise öğrencisine uygulanmıştır. Anketler Adana Çukurova ilçesindeki farklı tür liselerde uygulanmıştır. Bu okullar; Sağlık Meslek Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Teknik Meslek Lisesi, Spor Lisesi olarak toplam yedi farklı okuldur. Araştırma kapsamında ankete 9.sınıf öğrencilerinden 118 kişi, 10.sınıf öğrencilerinden 68 kişi, 11.sınıf öğrencilerinde 58 kişi ve 12.sınıf öğrencilerinden 43 kişi katılmıştır. 17 anket formu eksik ve hatalı bulunarak hesaba alınmamıştır.

3. BULGULAR

3.1. Gönül Dağı Dizisi

Gönül Dağı, Türk televizyon dizisi olarak aile, dram, komedi ve romantik unsurlarını içeren geniş bir tür yelpazesini kapsamaktadır. Dizi, yazar Mustafa Çiftçi'nin bozkır hikayelerinden esinlenerek çekilmiştir. Gedelli adındaki bir kasabada yaşayan üç amca oğlunun hikayesini anlatıldığı dizide, üç kuzen, çocukluk yıllarından beri icatlar yapma ve teknolojik araçlarla uğraşma tutkusuyla büyümüşlerdir. Dizi, Anadolu'nun doğal yaşamını, efsaneleri, aşkları, dostlukları ve kardeşlikleri samimiyetle yansıtarak bozkırda geçen bir masalı izleyicilere sunmaktadır.

3.2. Verilerin Değerlendirilmesi

Tablo1: Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kız	161	56,1	56,1	56,1
Erkek	126	43,9	43,9	100,0
Toplam	287	100,0	100,0	

Ankete 287 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan 287 öğrencinin 161'i kız 126'sı erkektir.

Tablo2: Örneklem Grubunun Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
9. Sınıf	118	41,1	41,1	41,1
10. Sınıf	68	23,7	23,7	64,8
11. Sınıf	58	20,2	20,2	85,0
12. Sınıf	43	15,0	15,0	100,0
Toplam	287	100,0	100,0	

Ankete katılan 287 öğrencinin 118'i 9.sınıf, 68'i 10.sınıf, 58'i 11.sınıf ve 43'ü 12.sınıftır.

Tablo3: Örneklem Grubunun Yaşlara Göre Dağılımı

Yaş	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
14	37	12,9	12,9	12,9
15	80	27,9	27,9	40,8
16	91	31,7	31,7	72,5
17	62	21,6	21,6	94,1
18	17	5,9	5,9	100,0
Toplam	287	100,0	100,0	

Ankete katılan öğrencilerin 37'si 14 yaşında, 80'i 15 yaşında, 91'i 16 yaşında, 62'si 17 yaşında, 17'si 18 yaşındadır. Ankette en fazla % 31,7 ile 16, en az % 5,9 ile 18 yaşında öğrenci vardır.

Tablo4: Örneklem Grubunun Okullara Göre Dağılımı

Okul Türü	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Anadolu Lisesi	83	28,9	28,9	28,9
Fen Lisesi	40	13,9	13,9	42,9
İmam Hatip Lisesi	40	13,9	13,9	56,8
Endüstri Meslek Lisesi	39	13,6	13,6	70,4
Sosyal Bilimler Lisesi	10	3,5	3,5	73,9
Sağlık Meslek Lisesi	37	12,9	12,9	86,8
Spor Lisesi	38	13,2	13,2	100,0
Toplam	287	100,0	100,0	

Anket uyguladığımız öğrencilerden 83'ü Anadolu Lisesi'nde, 40'ı Fen Lisesi'nde, 40'ı İmam Hatip Lisesi'nde 39'u Endüstri Meslek Lisesi'nde, 10'u Sosyal Bilimler Lisesi'nde, 37'si Sağlık Meslek Lisesi'nde, 38'i Spor Lisesi'nde okumaktadır. Ankete katılan öğrencilerin okul dağılımında en fazla Anadolu Lisesi'nden en az Sosyal Bilimler Lisesi'nden katılım vardır.

Tablo5: 'Gönül Dağı dizisini daha önce izlediniz mi?'

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Evet	224	78,0	78,0	78,0
Hayır	63	22,0	22,0	100,0
Toplam	287	100,0	100,0	

'Gönül Dağı dizisini daha önce izlediniz mi?' sorusuna örneklem grubumuzun % 78'i evet, % 22'si hayır cevabını vermiştir.

Tablo.6: 'Gönül Dağı dizisini ne sıklıkla izlersiniz?'

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Her hafta	32	11,1	11,1	11,1
Bazen	174	60,6	60,6	71,8
Hiç	81	28,2	28,2	100,0
Toplam	287	100,0	100,0	

'Gönül Dağı dizisini ne sıklıkla izlersiniz?' sorusuna örneklem grubumuzun % 11,1'i her hafta, % 60,6'sı bazen,% 28,2 'si hiç cevabını vermiştir.

Tablo.7: 'Dizinin halk edebiyatla ilgili olması diziyi izlemenizde etkili oldu mu?'

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Evet	123	42,9	42,9	42,9
Hayır	87	30,3	30,3	73,2
Fikrim Yok	77	26,8	26,8	100,0
Toplam	287	100,0	100,0	

'Dizinin halk edebiyatla ilgili olması diziyi izlemenizde etkili oldu mu?' sorusuna örneklem grubumuzun %42,9'u evet, %30,3'ü hayır, %26,8'i fikrim yok cevabını vermiştir.

Tablo.8: 'Edebiyat derslerine ilgi duyuyor musunuz?'

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Evet	177	61,7	61,7	61,7
Hayır	86	30,0	30,0	91,6
Fikrim Yok	24	8,4	8,4	100,0
Toplam	287	100,0	100,0	

'Edebiyat derslerine ilgi duyuyor musunuz?' sorusuna örneklem grubumuzun %61,7'si evet, %30'u hayır, % 8,4'ü fikrim yok cevabını vermiştir.

Tablo9: 'Gönül Dağı dizisinin Edebiyat derslerine katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?'

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Evet	116	40,4	40,4	40,4
Hayır	83	28,9	28,9	69,3
Fikrim Yok	88	30,7	30,7	100,0
Toplam	287	100,0	100,0	

“Gönül Dağı dizisinin Edebiyat derslerine katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna örneklem grubumuzun %40,4’ü evet, %28,9’u hayır, %30,7’si fikrim yok cevabını vermiştir.

Tablo.10: “Diziyi izledikten sonra edebiyata olan sevginizde bir değişim oldu mu?”

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Olumlu Etkiledi	103	35,9	35,9	35,9
Olumsuz Etkiledi	12	4,2	4,2	40,1
Etkisi olmadı	98	34,1	34,1	74,2
Fikrim Yok	74	25,8	25,8	100,0
Toplam	287	100,0	100,0	

“Diziyi izledikten sonra edebiyata olan sevginizde bir değişim oldu mu?” Sorusuna örneklem grubumuzun % 35,9’u olumlu etkiledi, % 4,2’si olumsuz etkiledi, % 34,1’i etkisi olmadı, % 25,8’i fikrim yok cevabını vermiştir.

Tablo.11: “Edebiyat sevgisinin dizilerle genç kuşaklara aktarılabilceğini düşünüyor musunuz?”

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Evet	163	56,8	56,8	56,8
Hayır	50	17,4	17,4	74,2
Fikrim Yok	74	25,8	25,8	100,0
Toplam	287	100,0	100,0	

“Edebiyat sevgisinin dizilerle genç kuşaklara aktarılabilceğini düşünüyor musunuz?” sorusuna örneklem grubumuzun %56,8’i evet, %17,4’ü hayır, %25,8’i fikrim yok cevabını vermiştir.

Tablo 12: “Edebi türlerden en çok hangisini okumayı tercih edersiniz?”

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Roman	187	65,2	65,2	65,2
Hikâye	21	7,3	7,3	72,5
Deneme	3	1,0	1,0	73,5
Makale	4	1,4	1,4	74,9
Şiir	55	19,2	19,2	94,1
Diğer	17	5,9	5,9	100,0
Toplam	287	100,0	100,0	

“Edebi türlerden en çok hangisini okumayı tercih edersiniz?” sorusuna örneklem grubumuzun % 65,2’si roman, % 7,3’ü hikâye, % 1’i deneme, % 1,4’ü makale, % 19,2’si şiir, % 5,9’u diğer cevabını vermiştir. Edebi türlerden en çok % 65,2 ile roman, ikinci sırada ise % 19,2 ile şiir okunmaktadır.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Örneklem grubumuzun %56,8’i Edebiyat sevgisinin dizilerle genç kuşaklara aktarılabilceğini söylemiştir. Verilerde de görüldüğü gibi edebiyat konulu bir dizinin genç kuşaklar tarafından ilgi gördüğü, edebiyatı sevdirmeye katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak liseler olarak değerlendirecek olursak İmam Hatip, Endüstri Meslek ve Spor Lisesi’nde Gönül Dağı dizisinden olumlu etkilenen öğrenci sayısı diğer liselere göre daha fazladır. Anadolu Lisesi, Fen Lisesi ve Sağlık Meslek Lisesi’nde ise diziden olumlu şekilde etkilenme oranı diğer liselere göre daha azdır.

Örneklem grubumuzdaki öğrencilerden %35,9’u Gönül Dağı dizisini izledikten sonra edebiyata olan sevgilerinde olumlu bir etki olduğunu söylerken %42,9’u diziyi edebiyat konulu olduğu için izlediğini söylemiştir. Örneklem grubundaki öğrencilerin diziden önce de edebiyata ilgi duyabileceği göz önüne alınmıştır. Bu veri sonuçlarında lise öğrencilerinin olumlu yönde etkilendiği tespit edilmiştir.

5. ÖNERİLER

Gençlik ve yazar buluşması adı altında programlar tertiplenip ve yazarların yazın hayatına nasıl girdiklerinden, hayat tecrübelerinden ve yazarlığın inceliklerinden liseli gençlere bahsetmeleri şeklinde söyleşi ve konferanslar verilebilir. Derslerde dizilerde geçen şiir ve sözler kısa videolar şeklinde öğrencilere izlettirilebilir. Bu sayede gençlerin önemli yazarların eserlerini tanıması sağlanabilir. Üniversitelerin edebiyat fakültelerinde okuyan öğrenciler ve akademisyenler tarafından gençlik ve edebiyat konulu değişik çalışmaların yapılması bu konudaki eksiklikleri giderebilir.

KAYNAKLAR

- Çetinkaya, Y. (2004). Bir Manipülasyon Aracı Olarak Medya, Medya ve Gençlik. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi Özel Sayı*, (57), 143-145.
- Dökmen, Ü. (2019). Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Okuma Becerileri, İlgileri, Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 23(2), 395-418.
- Erjem, Y., & Çağlayandereli, M. (2006). Televizyon ve gençlik: Yerli dizilerin gençlerin model alma davranışı üzerindeki etkisi. *ÇÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1), 15-30.
- Karacoşkun, M. D. (2002). Bireysel ve toplumsal çözümlerde televizyon faktörü üzerine düşünceler. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6(1), 227-234.
- Kuyucu, M. (2019). Gençlerin Türkiye’de Üretilen Televizyon Dizilerine Yönelik Tutumları Ve Dizi Tüketim Faktörlerinin Analizi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 558 - 599
- Özkan, R. (2013). Televizyon Dizilerinin Üniversite Öğrencileri Üzerindeki Etkilerinin Belirlenmesi (Niğde Üniversitesi Örneği). *Electronic Turkish Studies*, 8(12), 1017-1029.
- Türk Dil Kurumu (t.y.). *Güncel Türkçe Sözlük*. tdk.gov.tr